

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 459/2017-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. júna 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených spoločnosťou JUDr. Magda Poliačiková, advokátka, s. r. o., Národná 679/17, Žilina, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Magda Poliačiková, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 134/2012 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 37 P 62/2013) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 134/2012 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 134/2012 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 551,18 € (slovom päťstopäťdesiatjeden eur a osemnásť centov), ktorú j e Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť na účet spoločnosti JUDr. Magda Poliačiková, advokátka, s. r. o., Národná 679/17, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 459/2017-10 z 25. júla 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovatelia“ alebo „starí rodičia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 134/2012 [pôvodne vedenom pod sp. zn. 37 P 62/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“)].

2. Z obsahu sťažnosti predovšetkým vyplynulo:

„... Dňa 14. 08. 2013 sme podali na Okresný súd v Žiline návrh na úpravu styku nás ako starých rodičov s našim maloletým vnukom, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ].“

Toto konanie sa viedlo pod č. k. 37P 62/2013 a následne pod č. k. 9P 134/2012, vec bola pripojená k už staršiemu konaniu týkajúceho sa úpravy práv a povinností rodičov k maloletému [REDAKOVANÉ].

Súd vo veci nariadil len jedno pojednávanie, dňa 13. 11. 2013, ktoré bez prejednávania veci odročil na 03.03.2014.

Pojednávanie pôvodne vytýčené na deň 03. 03. 2014 bolo odročené na neurčito z administratívnych dôvodov, zavinených Krajským súdom Žilina (nevrátenie spisu z krajského súdu).

Od podania návrhu dňa 14. 08. 2013 do dnešného dňa (t. j. 17. 03. 2016, viac ako dva a pol roka) súd vo veci do dnešného dňa právoplatne nerozhodol, ani len nevykonal jedno meritórne pojednávanie.

Vo veci sme podali dva návrhy na vydanie predbežného opatrenia, aby nám bolo aspoň v obmedzenej miere umožnené stretávanie s našim vnukom, avšak súd oba tieto návrhy zamietol.

Okresný súd Žilina porušil právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v horeuvedenom konaní.

Mám za to, že Okresný súd v Žiline dlhodobo porušuje právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, č. k. 9P 134/2012, nakoľko súdne konanie sa vedie už viac ako 2 a pol roka, a za celý tento čas bol súd nečinný a nevydal rozhodnutie vo veci samej napriek tomu, že ide o úpravy styku starých rodičov k maloletému vnukovi a v takýchto konaniach by mal súd vždy postupovať prioritne a v záujme maloletého.

... Okresný súd Žilina porušil právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, č. k. 9P 134/2012, nakoľko súdne konanie prebieha už viac ako dva a pol roka a do dnešného dňa súd právoplatne nerozhodol.

... Nakoľko okresný súd právoplatne nerozhodol v období dlhšom ako dva a pol roka, obraciame sa s podnetom na Ústavný súd...

Ústavný súd by v tejto súvislosti mal zohľadniť aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej je potrebné zohľadniť tri základné kritériá:

- (1) faktická a právna zložitost' veci*
- (2) postup účastníka súdneho konania*
- (3) postup príslušného súdu*

(1) Predmetom konania je úprava styku s maloletým, ktoré tvorí súčasť štandardnej rozhodovacej činnosti okresných súdov a preto namietané konanie nie je možné považovať za skutkovo či právne zložitú.

(2) My, sťažovatelia máme záujem na prejednaní našej veci, pričom sme súdu poskytovali všetku súčinnosť. Súd sme tiež vyzývali, aby vo veci konal. (Podanie zo dňa 14.04.2014)

(3) Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup, aby stav právnej neistoty bol čo najskôr odstránený. Takáto povinnosť vyplýva z § 6 O.s.p., ktorý súdu prikazuje postupovať tak, aby ochrana práv účastníkov konania bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Máme za to, že súd v tomto prípade nepostupoval v súlade s citovanými ustanoveniami.

Pri uplatnení ochrany nášho základného práva sme využili všetky právne prostriedky, ktoré nám právne predpisy na jeho ochranu poskytujú. Dňa 20. 01. 2015 sme podali sťažnosť proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa § 62 zák. č. 757/2004 Z. z. (zákon o súdoch) v znení neskorších predpisov predsedovi Okresného súdu v Žiline. Týmto sme splnili podmienku ustanovenú v § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Súd nám doručil vyjadrenie k našej sťažnosti dňa 09. 03. 2015, v ktorom uznal našu sťažnosť za dôvodnú a prisľúbil nápravu.

Od doručenia predmetného vyjadrenia už uplynul rok a stav nášho konania sa nezmenil...

Máme za to, že v predmetnom konaní boli spôsobené prieťahy nečinnosťou súdu v období od podania žaloby až doposiaľ, čo predstavuje k dnešnému dňu viac ako 2 a pol rokov.

Požadujeme primerané finančné zadosťučinenie v sume 2.500,- € (slovom dvetisícpäťsto eur). V zmysle § 50 ods. 3 zákona o Ústavnom súde zdôvodňujeme požadované primerané finančné zadosťučinenie takto:

Vzhľadom k tomu, že predmet sporu je pre nás - sťažovateľov vzhľadom na to, že ide o maloleté dieťa - nášho vnuka veľmi podstatný, žiadame priznať nám podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia našich práv primerané finančné zadosťučinenie vo výške: 2.500- € pre každého sťažovateľa. Právna neistota, v ktorej sa maloletý a my dlhodobo nachádzame nám spôsobuje nemateriálnu ujmu, nakoľko matka maloletého dlhodobo ignoruje naše právo na stretávanie sa s našim vnukom a súd nám v tomto smere neposkytuje primeranú ochranu.

Žiadame tiež, aby nám Ústavný súd Slovenskej republiky priznal náhradu trov konania a nášho právneho zastúpenia v rozsahu procesných úkonov, ako aj ďalších nákladov spojených s uplatňovaním ochrany nášho základného práva na Ústavnom súde Slovenskej republiky v sume 363,80 €..

Na základe hore uvedeného žiadame, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v zmysle § 56 zákona o ústavnom súde (38/1993 Z. z.) vydal takéto Rozhodnutie:

Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 9P 134/2012 porušené bolo.

Okresnému súdu v Žiline prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 9P 134/2012 konať bez zbytočných prieťahov.

[REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2.500,- € (slovom dvetisícpäťsto €), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

[REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2.500,-€ (slovom dvetisícpäťsto €), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľov advokátskej kancelárii JUDr. Magda Poliačiková, advokátka, s.r.o., Národná 17, Žilina, vo výške 363.80 €... “

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedníčkou, listom sp. zn. 1 SprS 468/2017 zo 16. augusta 2017 (ku ktorému bolo pripojené vyjadrenie zákonného sudcu k danej veci, ako aj chronológia úkonov vykonaných v napadnutom konaní) a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k vyjadreniu okresného súdu z 26. septembra 2017.

3.1 Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla tieto relevantné skutočnosti:

„... Konanie zásadne nie je možné považovať za právne zložité, avšak jeho komplikovanosť vyplýva z vysokého počtu podaní účastníkov konania, ktorými sa účastníci domáhali úpravy práv a povinností k maloletým deťom a to nie len zo strany rodičov, ale aj starých rodičov maloletých detí, rozhodovaním o odvolaniach proti rozhodnutiam súdu prvej inštancie a napokon dĺžku konania ovplyvnil aj zdravotný stav účastníkov (otca maloletého dieťaťa). Podľa stanoviska zákonného sudcu v predmetnej právnej veci zo dňa 11.08.2017, ktoré k vyjadreniu v prílohe pripájam, nie je vylúčené nariadenie znaleckého dokazovania, čo opätovne môže mať dopad na dĺžku súdneho konania.

Z pripojenej chronológie jednotlivých procesných úkonov súdu a procesných návrhov účastníkov je zrejmé, že súd vo veci priebežne konal, a to s frekvenciou zodpovedajúcej celkovej zaťažnosti Okresného súdu Žilina...

Podľa stanoviska zákonného sudcu v prejednávanej veci súd primárne rozhodoval o návrhoch otca a matky na úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu, pričom k vyhláseniu rozhodnutia vo veci došlo dňa 29.06.2016 a aktuálne je spisový materiál predložený Krajskému súdu v Žiline v súvislosti s prebiehajúcim odvolacím konaním odo dňa 24.04.2017. V odvolaní napadnutom rozsudku súd rozhodol o zverení dieťaťa jednému z rodičov, o výške výživného a úprave styku druhého rodiča s maloletým dieťaťom prihliadajúc prioritne na záujem maloletého dieťaťa. Súčasné rozhodovanie súdu o úprave styku starých rodičov s maloletým dieťaťom s dopadom na rozsah potrebného vykonávania dokazovania by podľa stanoviska zákonného sudcu predĺžilo základné konanie

a naliehavosť takéhoto procesného postupu súdu v priebehu doterajšieho konania nevyplynula. Podľa stanoviska zákonného sudcu po právoplatnom rozhodnutí o úprave práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu súd bude bezodkladne rozhodovať o návrhu starých rodičov na úpravu styku s maloletým dieťaťom.

Vzhľadom na to, že celý spisový materiál v predmetnej právnej veci sa v súvislosti s podaným odvolaním proti rozsudku nachádza na odvolacom Krajskom súde v Žiline, vyjadrenie vedenia súdu vychádza z obsahu stanoviska zákonného sudcu v predmetnej právnej a z prehľadu jednotlivých procesných úkonov vyplývajúcich zo súdneho registra.

Súčasne uvádzam, že som v predmetnej právnej veci nezistila zavinené subjektívne prietahy, ktoré by boli spôsobené súdom alebo sťažovateľmi. Zo stanoviska zákonného sudcu vyplýva, že priebeh konania ovplyvnila dlhodobá práceneschopnosť zákonného sudcu, ktorá trvala od 01.02.2016 do konca septembra roku 2016, pričom zastupujúci sudca vykonával procesné úkony len v nevyhnutnom rozsahu vzhľadom na jemu skôr už pridelené veci a nariadené termíny pojednávania.

K žiadosti o pripojenie súdneho spisu sp.zn. 9P/134/2012 Vám oznamujeme, že v súčasnosti Okresný súd Žilina spisovým materiálom nedisponuje...

Zároveň oznamujem, že Okresný súd Žilina súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky podľa § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z.z. v platnom znení upustil od ústneho prejednávania ústavnej sťažnosti, pretože od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

3.2 Zákonný sudca JUDr. Branislav Lečko po opísaní chronológie úkonov vykonaných v napadnutom konaní uviedol tieto relevantné skutočnosti:

„... Dôvody prietahov v konaní, najmä:

- súbežné vybavovanie agendy T, vrátane porozsudkovej,*
- súbežné vybavovanie agendy D,*
- podstatne vyšší nápad v agende P oproti iným senátom,*
- vybavovanie vecí, ktoré napadli skôr,*
- pojednávanie v agende P sa neúmerne predlžuje aj tým, že sa predlžuje rozhodná doba, ktorú je potrebné skúmať - niekedy aj viac rokov a nielen pojednávanie ale aj napísanie rozsudkov je časovo náročnejšie,*

• *správanie účastníkov konania (dlhodobá PN otca dieťaťa, žiadosť o odročenie pojednávania zo strany otca, ale aj matky - napr. zo dňa 13. 11. 2013, opakované nové dôkazné návrhy aj zo strany matky - napr. podanie zo dňa 13. 2. 2014, početné návrhy na nariadenie predbežných opatrení, podávanie opravných prostriedkov - napr. pojednávanie určené na deň 3. 3. 2014 muselo byť zrušené, lebo sa spis nachádzal na KS ZA),*

• *nebolo vhodné návrhy spájať do spoločného konania.*

Rozsudok vo veci návrhov otca a matky na úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu bol vyhlásený dňa 29. 6. 2016, expedovaný pravdepodobne dňa 12. 7. 2016. Spis bol predložený Krajskému súdu v Žiline v súvislosti s odvolaním dňa 24.4.2017.

Vo veci som prednostne rozhodoval o návrhoch otca a matky na úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu, teda o:

zverení dieťaťa jednému z rodičov,

výške výživného,

úprave styku druhého rodiča s dieťaťom.

Práve táto úprava bola pre dieťa dôležitá a bolo o nej potrebné rozhodnúť čo najskôr. Úprava styku dieťaťa so starými rodičmi je taktiež dôležitá, ale nie prioritná (o styku sa rozhoduje v záujme dieťaťa a pre dieťa, nie pre starých rodičov).

... Podľa § 25 ods. 5 vety prvej Zákona o rodčne, ak je to potrebné v záujme mal. dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami.

Z vyššie citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že v záujme dieťaťa bude, aby sa mohlo stykať s blízkymi osobami, ku ktorým prechováva najmä citový vzťah. napr. k starým rodičom, t.j. s osobami, ktoré pozitívne môžu obohatiť jeho celkový, najmä však jeho citový vývoj. Súd ale musí vždy dôsledne skúmať, či takáto úprava styku bude v záujme dieťaťa a či si to budú vyžadovať pomery v rodine, teda, či by nedošlo k citovému strádaniu, či by rozvoj dieťaťa bol úplný najmä po stránke. Takéto dokazovanie, by konanie o prioritnej otázke úpravy rodičovských práv a povinností zásadne predĺžilo základné konanie (s prihliadnutím k okolnostiam konkrétnej prejednávanej veci).

Súčasná moderná právna úprava, ktorá plne rešpektuje záujem dieťaťa ako prvoradé hľadisko, akceptuje, že dieťa môže mať ku svojim starým rodičom alebo iným príbuzným silné citové väzby, tieto osoby mohli pomáhať pri jeho výchove už od malička a dieťa je na

nich citovo naviazané a prerušenie stykov s nimi by mohlo narušiť stabilitu výchovného prostredia, jeho duševný a citový rozvoj a pod. Súd však musí prihliadať aj na vek, zdravotný stav a pod. týchto príbuzných. Zároveň musí vziať do úvahy okrem záujmu dieťaťa aj to, že v zmysle § 30 ods. 1 Zákona o rodine majú rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa rodičia, ktorí majú právo vychovávať deti v zhode s vlastným náboženským a filozofickým presvedčením. Záujem dieťaťa však nie je pri úprave styku s blízkymi osobami. Druhým podstatným kritériom je to, že tento styk vyžadujú pomery v rodine.

Súd pri rozhodovaní o úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu zoberal do úvahy prednostné hľadisko rozhodovania - najlepší záujem dieťaťa (nie rodičov). Podľa čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, najlepší záujem dieťaťa musí byť prednostným hľadiskom pri akejkoľvek rozhodovacej činnosti, týkajúcej sa detí, vrátane rozhodovacej činnosti súdov. Pri takomto rozhodovaní súdov, nie je možné hľadiť na nejaké abstraktné princípy, ale je nevyhnutné, aby sa súd zaoberal konkrétnym záujmom konkrétneho dieťaťa v konkrétnej situácii (napr. rozhodnutie ÚS ČR I. ÚS 3226/16).

Podľa môjho názoru bolo potrebné prioritne rozhodnúť o výživnom pre dieťa, zverení dieťaťa a aj o úprave styku otca s dieťaťom (právoplatne) a až následne, ak by to bolo potrebné, o úprave styku starých rodičov s dieťaťom.

Bolo už neúnosné, a bolo by to aj v rozpore so záujmom dieťaťa (vzhľadom na dĺžku konania a reštančnosť veci), konanie ďalej predlžovať rozhodovaním aj o návrhu starých rodičov. Nie je vylúčené, vzhľadom na zásadné narušenie rodinných vzťahov, aj znalecké dokazovanie. Preto tieto konania neboli spojené do jedného konania. Po vyhodnotení, či takáto úprava styku otca s dieťaťom je optimálna, bude možné rozhodovať (následne) o návrhu starých rodičov.

Z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by potreba rozhodovania aj o návrhu starých rodičov v jednom konaní, bola naliehavá a v záujme dieťaťa.

Napokon, nič nebráni starým rodičom, aby sa stretávali s vnukom napríklad v rámci upraveného styku otca s dieťaťom.

Vec bola pomerne komplikovaná, najmä z hľadiska veľkého počtu podaní účastníkmi konania, rozhodovaní o odvolaniach proti rozhodnutiam súdu prvého stupňa. Pre ilustráciu uvádzam, že spis má cca 1400 strán. K dĺžke konania teda prispelo aj správanie účastníkov

konania, ale aj pridelovanie vecí zákonnému sudcovi v takom rozsahu, že vec nemohol prejednať a rozhodnúť bez prietáhov.

Po právoplatnom rozhodnutí o úprave práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, bude bezodkladne rozhodnuté o návrhu starých rodičov na úpravu styku s vnukom.“

3.3 Právna zástupkyňa sťažovateľov v reakcii na uvedené vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu a zákonného sudcu v posudzovanom konaní zaujala toto stanovisko:

„... Z vyjadrenia k sťažnosti vyplýva, že naša sťažnosť je v celom rozsahu opodstatnená, nakoľko návrh na úpravu styku starých rodičov s našim vnukom bol podaný dňa 14.08.2013, pričom za 4 roky súd v tejto našej veci neurobil nič s výnimkou zamietnutia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Samotný súd uvádza, že nespojil na spoločné konanie úpravu práv a povinností rodičov k maloletému s našim návrhom na úpravu styku starých rodičov s vnukom.

Pre nás je potom irelevantný postup súdu v konaní o úpravu práv a povinností k maloletému ako aj postup účastníkov toho konania - rodičov maloletého.

Postup súdu prednostne rozhodovať o úprave práv a povinností rodičov k maloletému a až potom sa zaoberať našim návrhom sa ukázal ako nesprávny, keďže pôvodné konanie - úprava práv a povinností k maloletému je neúmerne predlžované, a to aj z dôvodov na strane otca a matky maloletého.

Je absurdné, aby sa za štyri roky, od podania nášho návrhu vo veci nič neudialo, a to obzvlášť s poukazom, že ide o maloleté dieťa.

Súd zdôrazňuje záujem maloletého dieťaťa, s čím samozrejme súhlasíme a máme za to, že je to v záujme maloletého, aby malo vytvorený vzťah so starými rodičmi, pričom ak by súd nášmu návrhu vyhovel, pre dieťa by to bolo výnosné a mohlo by ho to len obohatiť.

Z horeuvedených dôvodov považujeme dlhoročnú nečinnosť okresného súdu v predmetnej veci za neodôvodnenú.

Poukazujem na to, že sťažnosť predsedovi súdu sme podali ešte v roku 2015, pričom dňa 16. 02. 2015 nám bolo uvedené, že naša sťažnosť na prietahy je dôvodná, pričom styk maloletého dieťaťa s otcom ale aj so starými rodičmi upraví súd v spoločnom konaní...

Napriek uvedenému však súd doposiaľ tento styk neupravil.“

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

5. Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu (ktorý bol ústavnému súdu doručený 5. marca 2018) ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 9 P 134/2012:

Dňa 23. marca 2012 bol Okresnému súdu Žilina doručený návrh [REDAKOVANÉ] (ďalej len „otec“) na úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“), a úpravu styku. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 9 P 134/2012 a pridelená na rozhodnutie sudcovi JUDr. Branislavovi Lečkovi.

Dňa 17. apríla 2012 okresný súd uznesením č. k. 9 P 134/2012-9 ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Žiline za kolízneho opatrovníka pre maloletého (ďalej len „kolízny opatrovník“).

Dňa 3. mája 2012 bola okresnému súdu doručená správa kolízneho opatrovníka z prešetrenia pomerov v domácnosti maloletého dieťaťa [maloletý žije v domácnosti s matkou [REDAKOVANÉ] (ďalej len „matka“)].

Dňa 4. mája 2012 bolo okresnému súdu doručené oznámenie advokáta [REDAKOVANÉ] o prevzatí zastupovania matky v napadnutom konaní.

Dňa 15. mája 2012 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie matky k návrhu na úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu a návrh na rozhodnutie vo veci.

Dňa 4. decembra 2012 okresný súd nariadil termín pojednávania na 23. január 2013.

Dňa 6. decembra 2012 bol okresnému súdu doručený rozšírený návrh matky v časti určenia príspevku na výživu a úhradu niektorých nákladov nevydatej matke.

Dňa 17. januára 2013 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie právneho zástupcu otca z neúčasti na nariadenom pojednávaní (23. januára 2013) z dôvodu kolízie termínov pojednávaní a žiadosť o jeho odročenie, keďže otec trvá na osobnej účasti svojho advokáta na pojednávaní. Toho istého dňa bolo súdu doručené vyjadrenie otca k návrhu matky.

Dňa 18. januára 2013 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie matky k ospravedlneniu neúčasti právneho zástupcu otca na nariadenom pojednávaní (vyjadrila nesúhlas s jeho odročením).

Dňa 23. januára 2013 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré súd odročil na 1. február 2013 z dôvodu neprítomnosti otca, ktorého súd považoval za potrebné k veci vypočuť.

Dňa 25. januára 2013 okresný súd uznesením č. k. 9 P 134/2012-226 návrh matky na určenie príspevku na jej výživu a úhradu nákladov spojených s tehotenstvom a pôrodom z 15. mája 2012, doplnený 6. decembra 2012, vylúčil na samostatné konanie.

Dňa 1. februára 2013 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré súd odročil na 22. február 2013 z dôvodu návrhov účastníkov konania na vykonanie ďalších dôkazov.

Dňa 22. februára 2013 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré súd odročil na 6. máj 2013 z dôvodu vykonania nových dôkazných návrhov (vyžiadanie lekárskej správy týkajúcej sa psychiatrického ochorenia otca).

Dňa 4. apríla 2013 bola okresnému súdu doručená lekárska správa týkajúca sa zdravotného stavu otca.

Dňa 3. mája 2013 bola okresnému súdu doručená správa z poradensko-psychologického procesu (na individuálnom pohovore sa mali zúčastniť otec aj matka, ale dostavila sa len matka) z referátu poradensko-psychologických služieb.

Dňa 6. mája 2013 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré súd odročil na 12. júl 2013, pretože kolízny opatrovník navrhol ešte raz prešetriť zdravotný stav otca (ktorý sa dlhodobo lieči na psychiatrické ochorenie) z dôvodu, či nie je pre dieťa nebezpečný. Otec sa zaviazal, že sa zúčastní poradensko-psychologickej služby, ktorá sa už raz konala, ale nezúčastnil sa jej.

Dňa 13. mája 2013 bol okresnému súdu doručený návrh matky na nariadenie predbežného opatrenia (povinnosť otca prispievať na výživu maloletého vo výške 150 € mesačne).

Dňa 7. júna 2013 okresný súd uznesením č. k. 9 P 134/2012-449 návrh matky na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Dňa 17. júna 2013 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie matky z neúčasti na nariadenom pojednávaní (12. júla 2013) a žiadosť o jeho odročenie z dôvodu pracovného pohovoru v Bratislave. Matka trvala na jej osobnej účasti na pojednávaní.

Dňa 3. júla 2013 okresný súd zrušil plánovaný termín pojednávania a nariadil nový na 6. november 2013.

Dňa 27. júna 2013 matka podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu zo 7. júna 2013.

Dňa 8. júla 2013 bola okresnému súdu (na jeho žiadosť) doručená lekárska správa týkajúca sa zdravotného stavu otca.

Dňa 2. augusta 2013 okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania (6. novembra 2013) a nariadil nový na 13. november 2013.

Dňa 5. augusta 2013 bol spis predložený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní matky proti uzneseniu okresného súdu zo 7. júna 2013.

Dňa 14. augusta 2013 bol okresnému súdu doručený návrh starej matky maloletého [REDAKOVANÉ] a starého otca maloletého [REDAKOVANÉ] „na úpravu styku starých rodičov s maloletým dieťaťom“, pričom súčasťou tohto návrhu bol aj „návrh na vydanie predbežného opatrenia“, ktorým by bol predbežne upravený styk starých rodičov s ich vnukom. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 37 P 62/2013 a pridelená na rozhodnutie sudkyňi Mgr. Silvii Tisovej.

Dňa 16. augusta 2013 bola vec sp. zn. 37 P 62/2013 spojená s vecou sp. zn. 9 P 134/2012 s tým, že v budúcnosti sa tieto veci budú evidovať pod sp. zn. 9 P 134/2012.

Dňa 22. augusta 2013 bola okresnému súdu doručená správa z poradensko-psychologického procesu. Sedenia sa nezúčastnila matka ani otec. Referát poradensko-psychologických služieb uviedol, že nie je účelné opätovne predvolávať rodičov, pretože otec nemá o pomoc psychologickými prostriedkami záujem.

Dňa 30. augusta 2013 krajský súd uznesením č. k. 5 CoP 74/2013-510 uznesenie okresného súdu zo 7. júna 2013 potvrdil.

Dňa 4. septembra 2013 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 6. septembra 2013 bola okresnému súdu doručená správa z prešetrenia pomerov v domácnosti sťažovateľov a matky. V rovnaký deň sa matka maloletého vyjadrila k návrhu na úpravu styku vo vzťahu k starým rodičom, teda k sťažovateľom.

Dňa 13. novembra 2013 matka maloletého ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní, ktoré bolo nariadené na 13. november 2013 vo veci sp. zn. 9 P 134/2012.

Dňa 18. novembra 2013 okresný súd uznesením č. k. 9 P 134/2012-544 nariadil predbežné opatrenie, na základe ktorého sa umožnil styk starých rodičov s maloletým.

Dňa 13. novembra 2013 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci „*návrhu na úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu*“, pričom účastníkmi konania boli otec a starí rodičia ako navrhovatelia a matka ako odporkyňa. Pojednávanie bolo odročené na 3. marec 2014.

Dňa 17. decembra 2013 podala matka maloletého odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 P 134/2012-544, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie.

Dňa 10. januára 2014 okresný súd vyzval ostatných účastníkov konania, aby sa vyjadrili k odvolaniu matky, a zároveň nariadil pojednávanie na 3. marec 2014. Do uvedeného termínu pojednávania požiadal príslušné orgány o aktualizáciu podaných správ (napr. kolízneho opatrovníka).

Dňa 20. januára 2014 sa starí rodičia vyjadrili k odvolaniu matky.

Dňa 6. februára 2014 kolízny opatrovník podal aktualizovanú správu.

Dňa 13. februára 2014 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaní matky.

Dňa 3. marca 2014 krajský súd uznesením č. k. 9 CoP 16/2014-599 napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. V rovnaký deň okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania (3. marca 2014), pretože sa ešte súvisiaci spis nachádzal na krajskom súde.

Dňa 10. marca 2014 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 2. apríla 2014 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 13. jún 2014.

Dňa 14. apríla 2014 sťažovatelia požiadali okresný súd, aby „*vo veci konal a rozhodol*“.

Dňa 13. júna 2014 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 15. august 2014 pre účely ďalšieho dokazovania.

Dňa 11. júla 2014 okresný súd vyzval príslušné orgány o podanie správ.

Dňa 8. augusta 2014 otec maloletého požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 15. august 2014, pretože trvá na osobnej účasti svojho právneho zástupcu, ktorý je však na dovolenke.

Dňa 13. augusta 2014 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 21. január 2015.

Dňa 20. októbra 2014 matka maloletého podala návrh na predbežné opatrenie na určenie dočasného styku otca s maloletým dieťaťom. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 21 P 267/2014 a bola pridelená na rozhodnutie sudkyňi JUDr. Gabriele Tučkovej.

Dňa 21. októbra 2014 bola vec sp. zn. 21 P 267/2014 spojená s vecou sp. zn. 9 P 134/2012 s tým, že v budúcnosti sa tieto veci budú evidovať pod sp. zn. 9 P 134/2012.

Dňa 5. novembra 2014 okresný súd uznesením č. k. 9 P 134/2012-901 návrh matky na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

Dňa 21. novembra 2014 matka maloletého podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 P 134/2012-901.

Dňa 27. novembra 2014 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o uvedenom odvolaní matky.

Dňa 28. novembra 2014 matka podala námietku zaujatosti zákonného sudcu JUDr. Branislava Lečka a požiadala súd o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 15. decembra 2014 krajský súd uznesením č. k. 11 CoP 61/2014-941 napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 9 P 134/2012-901 potvrdil.

Dňa 18. decembra 2014 bol spis vrátený okresnému súdu, pričom o námietke matky o zaujatosti zákonného sudcu nerozhodol, pretože *„ide o námietku, na ktorú sa v zmysle ust. § 16 ods. 2 O.s.p. neprihliada“*.

Dňa 31. decembra 2014 bolo okresnému súdu doručené tlačivo o dokladovaní majetkových pomerov matky.

Dňa 9. januára 2015 okresný súd oznámil matke, že *„k dnešnému dňu Vám ako účastníčke konania žiadna poplatková povinnosť nevznikla“*.

Dňa 21. januára 2015 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 13. máj 2015.

Dňa 20. marca 2015 matka maloletého podala návrh na predbežné opatrenie na zverenie maloletého do jej starostlivosti a na určenie výživného. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 15 P 86/2015 a bola pridelená na rozhodnutie sudcovi Mgr. Ladislavovi Hallovi.

Dňa 23. marca 2015 okresný súd vyzval ostatných účastníkov konania, aby sa vyjadrili k návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 13. apríla 2015 bola vec sp. zn. 9 P 134/2012 pridelená na prerokovanie a rozhodnutie sudkyni JUDr. Gabriele Tučkovej.

Dňa 15. apríla 2015 okresný súd uznesením č. k. 9 P 134/2012-1053 ostatný návrh matky na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Dňa 15. mája 2015 matka podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 P 134/2012-1053.

Dňa 4. júna 2015 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o uvedenom opravnom prostriedku matky.

Dňa 30. júna 2015 krajský súd uznesením č. k. 7 CoP 38/2015-1132 napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 9 P 134/2012-1053 potvrdil.

Dňa 3. júla 2015 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 5. augusta 2015 otec maloletého podal návrh na vydanie predbežného opatrenia na úpravu styku. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 21 P 251/2015 a bola pridelená na rozhodnutie sudkyni JUDr. Gabriele Tučkovej.

Dňa 10. augusta 2015 bola vec sp. zn. 21 P 251/2015 spojená s vecou sp. zn. 9 P 134/2012 s tým, že v budúcnosti sa tieto veci budú evidovať pod sp. zn. 9 P 134/2012. V rovnaký deň okresný súd uznesením č. k. 9 P 134/2012-1140 vyzval otca, aby pod následkami odmietnutia podania svoj návrh na vydanie predbežného opatrenia spresnil a doplnil.

Dňa 20. augusta 2015 otec oznámil okresnému súdu ukončenie svojej práceneschopnosti a doplnil svoj návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 24. augusta 2015 okresný súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k návrhu otca na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 2. septembra 2015 sa matka maloletého vyjadrila k návrhu otca na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 16. septembra 2015 okresný súd uznesením č. k. 9 P 134/2012-1065 návrhu otca na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel.

Dňa 22. septembra 2015 otec predložil okresnému súdu ako dôkaz znalecký posudok č. 73/2015 a znalecký posudok č. 63/2015. V rovnaký deň bolo okresnému súdu doručené odvolanie matky proti uzneseniu č. k. 9 P 134/2012-1065.

Dňa 15. októbra 2015 bola vec sp. zn. 9 P 134/2012 pridelená na prerokovanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. Branislavovi Lečkovi.

Dňa 19. októbra 2015 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaní matky proti uzneseniu č. k. 9 P 134/2012-1065.

Dňa 30. októbra 2015 krajský súd uznesením č. k. 8 CoP 65/2015-1216 napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 9 P 134/2012-1065 potvrdil.

Dňa 4. novembra 2015 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 20. novembra 2015 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľov „na vydanie predbežného opatrenia na úpravu styku starých rodičov s vnukom“. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 15 P 375/2015 a bola pridelená na rozhodnutie sudcovi Mgr. Ladislavovi Hallovi. V rovnaký deň bola vec sp. zn. 15 P 375/2015 spojená s vecou sp. zn. 9 P 134/2012 s tým, že v budúcnosti sa tieto veci budú evidovať pod sp. zn. 9 P 134/2012.

Dňa 11. decembra 2015 okresný súd uznesením č. k. 9 P 134/2012-1228 návrh sťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

Dňa 21. decembra 2015 podali sťažovatelia odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 9 P 134/2012-1228.

Dňa 23. decembra 2015 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o uvedenom odvolaní sťažovateľov.

Dňa 19. januára 2016 krajský súd uznesením č. k. 5 CoP 73/2015-1236 napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 9 P 134/2012-1228 potvrdil.

Dňa 27. januára 2016 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 3. marca 2016 bol Okresnému súdu Žilina z Okresného súdu Skalica postúpený návrh matky na zverenie maloletého do osobnej starostlivosti matke a na určenie výživného. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 21 P 77/2016 a bola pridelená na rozhodnutie sudkyňi JUDr. Gabriele Tlučkovej.

Dňa 7. marca 2016 bola vec sp. zn. 21 P 77/2016 spojená s vecou sp. zn. 9 P 134/2012 s tým, že v budúcnosti sa tieto veci budú evidovať sp. zn. 9 P 134/2012.

Dňa 6. mája 2016 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 27. jún 2016 a boli vyžiadané správy od príslušných orgánov.

Dňa 27. júna 2016 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 29. jún 2016 pre účely vyhlásenia rozsudku.

Dňa 29. júna 2016 bol vo veci vyhlásený rozsudok č. k. 9 P 134/2012-1362.

Dňa 18. augusta 2016 otec maloletého podal odvolanie proti uvedenému rozsudku.

Dňa 6. septembra 2016 sa matka maloletého vyjadrila k odvolaniu otca.

Dňa 7. decembra 2016 sa otec maloletého v zastúpení svojich rodičov (pretože ich syn bol prevzatý na psychiatrické oddelenie) vyjadril k odvolaniu, pričom rodičia požiadali aj o predĺženie lehoty na vyjadrenie.

Dňa 25. apríla 2017 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaní otca maloletého proti rozsudku č. k. 9 P 134/2012-1362.

Dňa 25. októbra 2017 krajský súd uznesením č. k. 7 CoP 25/2017-1520 napadnutý rozsudok okresného súdu v podstate potvrdil.

Dňa 6. novembra 2017 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 10. novembra 2017 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 29. január 2018.

Dňa 21. decembra 2017 otec maloletého podal dovolanie proti uzneseniu krajského súdu č. k. 7 CoP 25/2017-1520.

Dňa 29. januára 2018 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 14. marec 2018.

Dňa 23. februára 2018 bol v spise zaznamenaný úradný záznam vo vzťahu k dovolaniu otca.

III.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní „*o úpravu styku starých rodičov s mal. dieťaťom*“ pôvodne vedenom pod sp. zn. 37 P 62/2013 a po spojení vecí v konaní vedenom pod sp. zn. 9 P 134/2012 došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (ako i v čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

10.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nemusela byť závislá od skutkovej „*komplikovanosti*“, pokiaľ by nedošlo k spojeniu vecí sp. zn. 37 P 62/2013 (návrh starých rodičov na úpravu styku s maloletým) a sp. zn. 9 P 134/2012 (návrhy otca a matky na úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu). Práve spojenie uvedených vecí spôsobilo, že o návrhu starých rodičov sa nerozhodovalo dovtedy, kým sa v zložitom a zdĺhavom súdnom konaní neupravili vzťahy rodičov k maloletému. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom zákonného sudcu (pozri bod I/3.2 nálezu), ktorý tiež uviedol, že „*nebolo vhodné návrhy spájať do spoločného konania*“. Možno dodať, že o podobnom návrhu starých rodičov sa bežne rozhoduje osobitne a ani zo spisu nevyplývalo, že by v okolnostiach danej veci museli starí rodičia čakať na určenie styku so svojím vnukom už takmer päť rokov, pritom nemožno pochybovať o tom, že *povaha* tejto veci si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (m. m. I. ÚS 19/00, I. ÚS 145/03, II. ÚS 347/2017).

Po právnej stránke možno danú vec považovať za štandardnú, nijako sa nevymykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

10.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne

zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom.

10.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že návrh s'ťažovateľov (ako starých rodičov) na úpravu styku s maloletým vnukom bol podaný na okresnom súde 14. augusta 2013, pričom táto vec (sp. zn. 37 P 62/2013) bola o dva dni neskôr spojená s už skôr podaným návrhom otca na úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu (sp. zn. 9 P 134/2012). Po spojení vecí aj s neskôr došlými návrhmi (napr. na vydanie predbežných opatrení, na zverenie maloletého matke a inými) sa okresný súd vôbec nevenoval návrhu starých rodičov na úpravu styku s maloletým okrem toho, že dvakrát rozhodol o návrhu starých rodičov na vydanie predbežného opatrenia:

- 18. novembra 2013 uznesením č. k. 9 P 134/2012-544 okresný súd umožnil styk starých rodičov s maloletým (po podanom odvolaní však krajský súd návrh s'ťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia zamietol),

- 11. decembra 2015 okresný súd uznesením č. k. 9 P 134/2012-1228 návrh s'ťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

Z chronológie úkonov vykonaných vo všetkých spojených veciach maloletého vyplýva (bod II nálezu), že sa okresný súd od 14. augusta 2013 až dosiaľ návrhu starých rodičov na úpravu styku s maloletým vnukom venoval asi pol roka, pretože podľa názoru zákonného sudcu v okolnostiach danej veci bolo potrebné zohľadniť *„záujem dieťaťa ako prvoradé hľadisko... Úprava styku dieťaťa so starými rodičmi je taktiež dôležitá, ale nie prioritná (o styku sa rozhoduje v záujme dieťaťa a pre dieťa, nie pre starých rodičov).“*.

Ústavný súd taktiež vychádza z názoru, že v napadnutom konaní mal byť záujem maloletého dieťaťa prvoradým hľadiskom tak, ako to je zakotvené aj v novele zákona o rodine č. 175/2015 Z. z., ktorá však vychádza aj z toho, že pri určovaní záujmu maloletého sa zohľadňujú aj *„podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami“*. Najlepším záujmom dieťaťa je nepochybne aj to, aby sa vytvárali vzťahy aj s jeho starými rodičmi, čo okresný súd v tomto prípade dlhodobo nezohľadnil napriek tomu, že nič nebránilo tomu, aby úpravu styku so starými rodičmi v danej konkrétnej veci vylúčil na samostatné konanie, resp. aby

táto vec nebola spojená so zložitejšími vecami na spoločné konanie. Okresný súd v daných súvislostiach nemal ignorovať skutočnosť, že starým rodičom bolo takmer päť rokov bránené stykať sa s ich vnukom. Aj napriek úsiliu sťažovateľov vytvoriť väzby s maloletým dieťaťom, a to aj v jeho záujme (napr. Manuello a Nevi v. Taliansko, rozsudok ESĽP č. 107/10 z 20. 1. 2015), okresný súd zostal vo veci ich návrhu na určenie styku dlhodobo nečinný.

Okresný súd teda minimálne štyri a pol roka v napadnutom konaní nevykonával úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov, ktorí využili aj dostupné prostriedky právnej nápravy, pričom podpredsedníčka okresného súdu ich sťažnosť uznala za dôvodnú (listom sp. zn. 1 SprS 376/2014 z 22. októbra 2014). Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože okresný súd dlhodobo nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako navrhovatelia a ich maloletý vnuk v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k zbytočným priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale v dôsledku nesprávneho postupu súdu.

Vzhľadom aj na predmet konania (išlo o určenie styku s maloletým dieťaťom) v okolnostiach danej veci nebolo možné prihliadať na tzv. „objektívne okolnosti“, teda na personálne problémy a zaťaženosť zákonného sudcu, na ktoré v danej veci bolo poukázané. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom cit. predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity

príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti preto nebolo možné prihliadnúť na opakované zmeny zákonných sudcov v posudzovanom konaní.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

11. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

12. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať finančné zadost'učinenie každému v sume 2 500 € najmä s týmto odôvodnením: *„Právna neistota, v ktorej sa maloletý a my dlhodobo nachádzame nám spôsobuje nemateriálnu ujmu, nakoľko matka maloletého dlhodobo ignoruje naše právo na stretávanie sa s našim vnukom a súd nám v tomto smere neposkytuje primeranú ochranu.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadost'učinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov a vzhľadom aj na povahu veci (určenie styku s maloletým)

považuje za primerané vo výške každému po 2 000 €. Ústavný súd pritom prihliadol aj na skutočnosť, že vo veci doteraz nebolo meritórne rozhodnuté.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

13. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti zo 17. marca 2016 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 26. septembra 2017). Za dva úkony vykonané v roku 2016 patrí odmena v sume dvakrát po 143 € a režijný paušál v sume dvakrát po 8,58 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2017 patrí odmena v sume 147,33 € a režijný paušál v sume 8,84 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa by predstavovali celkove sumu 459,33 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 50 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 229,66 €. Spolu s režijným paušálom teda jednému sťažovateľovi prislúcha odmena v sume 229,66 €. V prípade dvoch sťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátkou celkovú sumu 459,32 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, pričom k uvedenej sume bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 91,86 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľov predstavujú celkove sumu 551,18 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

14. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2018